

Specialfrågelista rörande

Ö4 B Y G G N A D E R I.

B j u r s å s.

1. Fanns det verkligen fäbodställen i Bjursås utan stuga och t.o.m. utan stes, alltså endast med eldstad för kokningen? Var låg man i så fall? Skilde man i Bjursås mellan hembodar och långbodar? Fanns det verkl. ej fäbodställen, där husen voro ordnade till en riktig gård?
2. Skilde man på hembodar och långbodar? Giv ex. på hembodar med mycket enkel husuppsättning: kanske utan stuga, kanske t.o.m. utan stes, alltså endast med eldstad! Sök få plan ritad av ett dylikt mycket primitivt fäbodställe före skiftet! Löfsberg?
3. Vilka olika byggnader funnos i ett långfäbodställe i Bjursås? Stuga (enrums-?)? Eldhus? Kofähus (någonsin gemensamt för 2 gårdar? för 3 gårdar? för hela gässellaget? för hela bodlaget?)? Små kreatursfähus (samma frågor som om kofähuset)? Mjölkstuga? Lada (gemensam?)? Stall? Härbre? Mesbod? Höstuga? Minns man i någon by något långfäbodställe, där vid mitten av 1800-talet endast eldhus (alltså inga stugor) funnos?
4. Voro slogbodarna timrade, eller voro de enkla gapskjul? Beskriv i detalj väggarnas konstruktion för varje bygd!
5. Skottade man upp mullbänk både på grundens inre och på dess yttre sida? Skilde man möjligen på mullbänk och mullvarp?
6. Är skävning av rundtimmer känd? Kanske i härbren? Hurudan skave användes?
7. Vilka hus bilades, och vilka byggdes av rundtimmer? Skedde bilningen 1) före själva tämringsarbetet? 2) sedan stocken timrats fast? 3) för hela väggen i ett sammanhang efter hela timringsarbetet?
8. Förekom användning av halvkluvna stockar (klovor, klyftor) i st.f. timmer i väggar? I vilka hus? fähus? lada? slogbod? andra?
9. Brukade man eller brukade man ej först timra upp stugan i skogen? Vilka moment i timringsarbetet bortföll vid denna förebere-
dande timring? tak? dörr- och fönsteröppningar? dymlar i väggarna? bilning av stockarna?
10. Minns man fönsteröppningar utan gåt? När gåt fanns i fön-
steröppning, varav bestod den äldst?

11. Minns man, att stugor timrats upp fullkomligt utan hjälp av ställningar? Hur betedde man sig då i fråga om de övre varven? Till vilka andra hus än stugor användes ställningar?

12. Saknade stallet golv? Gällde detta både häststallet och stillrummet? Om golv fanns, varav bestod det? På vilka sätt var det enklare än ett stuggolv.

13. Är klyvning av timret till fähusväggar känd? Hemma i byarna? Endast i fäbodarna? Vad anser man om orsaken till, att kluvet timmer användes? Varför just i fähusets väggar?

14. Användes under ladugolv en mellanvase eller ingen vase alls? Dymlade man i ladugolv ihop golvtelnarna eller ej?

15. Beskriv i detalj dörröppningen till en för bygden typisk ängslada! Gåt? Kapitel el. dyl.? Hur stängdes öppningen?

16. Känner man till något hus (alltså ej dyngstadsbalk), där skiftesverk använts? Försök få se huset, och beskriv skiftesverket, med benämningar på stolpar, skårer och bräder!

17. Känner man till spismur alldeles utan tegel eller med tegel endast i eldvrån? i by? i fäbodar? i stuga? i fähus? varav bestod i en dylik mur eldhärden? varav eldstadens bakväggar? hur fogades murens gråstenar samman? Hur ordnade man bakningen i gårdar, där enbart gråstensmur fanns?

18. Hur skilde man i benämningen på 'den lave (lår) i vilken murbruk blandades till' och 'den lave (lår) i vilken muraren förvarade färdigt murbruk'?

19. Är ordet kalkband känt? Vad avsågs därmed?

20. Hur pass vanlig var spismur i fähuset? Hur var den placerad i fähuset (i en vrå? mitt på den ena långväggen?)? Är bakugn i fähuset känd? Räkna upp alla kända fall! Bodde i alla dessa fall gårdens folk i fähuset? Hur var spismuren mitt på fähusets ena långvägg byggd (nisch? pannmur?)?

21. Hur var muren byggd i höstuga? kvarnstuga? sågstuga? Med enbart letad natursten ända upp till rökfånget? Hur var murbruket då beskaffat? Äro dylika primitiva murar kända även från fäbodstugor?

22. Känner man något exempel på, att bakugnen i boningshus eller i bakstuga placerats i kammaren?

23. Ha slätterstugor förekommit? På vad slags slogar? Var det

enrumsstugor?

24. Är särskild lillstuga eller källarstuga känd? Beskriv den!

25. Är fäbodstugan med endast två utrymmen (stuga och mjölk-kammare) känd? Hade den ingång från gaveln (med svale) eller från långsidan? Hur benämndes mjölkammaren?

26. Beskriv, hur en vanlig enkel stugudörr gjordes (bräder, narar etc.)! Hur såg handtaget ut, hur var det fäst, och hur kallades det? Beskriv dörrens upphängning! Beskriv ett vanligt enkelt fönster-glas i stuga (post, gåtar, spröjsar, bly, glas)! Varifrån fick man fönsterglas? I vilken utsträckning och på vad sätt målades dörrar och fönster?

27. Funnos i spisen i stugan hemma i byn vanligast en eller två stolpar? Hur voro de placerade hur benämndes de, och hur hängdes kittlarna upp? Är kittelvin (trana) av trä alls känd från stugor hemma i byarna? eller endast från fäbodstugor?

28. Förekom i stugan hemma i byn före 1850: halvsäng (där väggarna fungera som två baksidor)? stådsäng? säng med vägg av bräder både på gaveln och på framsidan? säng, där förlåten ersatts av träluckor?

29. Var hade bordet normalt sin plats i stugan? vid främre långväggen? vid gaveln? vid bakre långväggen? Känner man till ex. på två bord i samma stuga? Hur voro de placerade?

30. Vad menas med säte? Kan ett säte ha rygg? Finns något av orden lillsäte, pall, krack eller kräcka? Beskriv i detalj varje ords betydelse! Skillnad mellan pall och säte?

31. Vilka hyllor funnos normalt i stugan? skålkorg? skedhylla? yxträ? tallrikhylla? handklädeshylla? bokhylla? Beskriv i detalj, hur varje dylik hylla benämndes, hur den såg ut, var den var placerad och hur den var fäst vid väggen! Beskriv också här ej nämnda fönster- och dörrhyllor samt vad som brukade placeras på varje hylla!

32. Beskriv i detalj konstruktionen med takstänger (stänger, rannar, hjärle) dels i ryggåsstuga, dels i stuga med mellantak! Angiv särskilt om åsarna, på vilka stängerna vilade, voro långsgående eller tvärgående! Fanns på spiskåpan någon från den övriga takkonstruktionen fristående hängställning (mallstege, torkstör etc.) ?

33. Hade trerumsstugans kammare bakugn? Fönster eller vindöga? Fast inredning? Möblering? Om spismur fanns i kammaren, hurudan var den (vanlig öppen spis eller ett slags öppen kakelugn med två gavlar)?

34. Där parstuga förekom, hur var anderstugan (klädstugan) inredd (obs. även spisen och takstängerna)?

35. Är i stall sådan anordning känd, att höet lades på en avsats av golvet i häststallet, något högre än det övriga golvet?

36. I hur stor del av fähusen i byn fanns spismur i meddelarens barndom? I hur stor del av fähusen fanns mellantak (undertak) etc.? Varav utgjordes fyllningen på mellantaket? Vartill användes vinden, och hur benämndes den? Förekom det, att småkreaturen, särskilt getterna, hystes på vinden?

37. Förekom det i någon gård, att man på vintern utom kofähuset använde ett särskilt småkreatursfähus? särskilt tackfähus? särskilt getfähus? Vilken var inredningen i dessa särskilda fähus? Användes fristående foderkorg?

38. Är tarre (lave, hjälle, högsäng) i fähuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på den? Varav bestodo bäddarna?

Utdrivning 15/9 41

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R.

B o d a.

1. Vilka hus stodo (vid storskiftet) vanligast i samma länga Vädbod och stall? som stugan? Vädbod och redskapsbod? Läder och fähus? Försök få verklig statistik för någon större by, t.ex. för Osmundsberg!

2. Undersök och beskriv i detalj anordningen med flera (hur många högst?) kyor framför varje fähus i fäbodarna? Vad menas med dretkya? Gör om möjligt några enkla planritningar av fähus med olika antal kyor! Finnas på detta område några tydliga skillnader mellan Ore och Boda?

3. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordningen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkkåve) som en byggnad känd?

Utbildning av L.L.
våren 1941

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R.

B o n ä s.

1. Lågo somliga fähus i hembodarna helt ute på fähusbacken? Fanns det även kofähus, som lågo så? Exempel! Enkel karta! Var det så även före storskiftet?
2. Ingingo fähusen i hembodarna i gårdsanläggningen, eller lågo de samlade vid gårdsgården? På hur många ställen inom en och samma hembodtäkt kunde en gård ha tjägor?
3. Minns man fäbodställen (hem-), där ingen särskild fälla fanns framför fähuset, utan är alltså dettas dörr vette direkt mot utmarken (fähusbacken)?
4. Hur voro fähusen i långbodarna grupperade? Vid och omkring en fähusbacke? I rad med gemensam kya framför dörrarna? Alldeles oregelbundet? Med särskild kya framför varje fähus? Lågo somliga fähus helt och hållet ute på fähusbacken, alltså utan förbindelse med gårdesgården omkring vallen?
5. Då eldhus (sters) fanns, hur låg det i förhållande till mjölkstugan? Om flera stugor funnos på vallen, förekom det, att de voro placerade i rad? Förekom eldstad (kokstad) framför varje stuga? Vilka hänsyn voro de bestämmande vid placering inne på långfäbodtäkten av eldhus? stuga? mjölkstuga? lada?
6. Beskriv snedhuggningen av röstkabbarna sedan gaveln byggts upp. Benämning? Verktyg? När gjordes den? Ritor i kabbarna att hugga efter?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R.

J ä r n a.

1. Känner man något exempel på, att fähuset hemma i byn legat utanför gårdsfyrkanten?
2. Var gården (gårdsplatsen) verkligen delad i gård och fägård, skilda av en huslänga? Lågo fähus och fägårdslada verkligen utanför gårdsfyrkanten?
3. Voro slogbodarna timrade, eller voro de enkla gapskjul?
Beskriv i detalj väggarnas konstruktion för varje bygd!
4. Är särskild lillstuga eller källarstuga känd? Beskriv den!
5. Där parstuga förekom, hur var understugan (klädstugan) inredd (obs. även spisen och takstängerna)?
6. Är i stall sådan anordning känd, att höet lades på en av-sats av golvet i häststallet, något högre än det övriga golvet?

manuskripten den 15/9 91
Utsk. av S.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R . . . I .

L i m a .

1. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordningen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkåve) som en byggnad känd?

Specialfrågelista rörande

BYGGNADER.

Mora.

1. Vilka hus stodo (vid storskiftet) vanligast i samma länga som stugan? Vedbod och stall? Vedbod och redskapsbod? Lider och fähus? Försök få verklig statistik för någon större by, t.ex. (Bonäs!
2. Giv ex. på byggnader (utom fähuslider och foderhus), som stodo i samma länga som fähuset!
3. Hur lågo före storskiftet ägorna i hembodarna fördelade? Samlade omkring ägarens stuga eller spridda på olika delar av vallen som i långbodarna? Efterfrågas i flera olika byar!
4. Finns något minne av att eldhus förekommit i hembodarna? att särskilda små kreatursfähus funnits i hembodarna? att särskild mjölkstuga funnits i hembodarna?
5. Hur voro fähusen i långbodarna grupperade? Vid och omkring en fähusbacke? I rad med gemensam kya framför dörrarna? Alldeles oregelbundet? Med särskild kya framför varje fähus? Lågo somliga fähus helt och hållet ute på fähusbacken, alltså utan förbindelse med gårdesgården omkring vallen?
6. Då eldhus (sters) fanns, hur låg det i förhållande till mjölkstugan? Om flera stugor funnos på vallen, förekom det, att de voro placerade i rad? Förekom eldstad (kokstad) framför varje stuga? Vilka hänsyn voro de bestämmande vid placering inne på långfäbodtåkten av eldhus? stuga? mjölkstuga? lada?
7. Vilka olika byggnader funnos i ett långfäbodställe i Mora? Stuga (enrums-?)? Eldhus? Kofähus (någonsin gemensamt för 2 gårdar? för 3 gårdar? för hela gässellaget? för hela bodlaget?)? Små kreatursfähus (samma frågor som om kofähuset)? Mjölkstuga? Lada (gemensam?)? Stall? Härbre? Mesbod? Höstuga? Minns man i någon by något långfäbodställe, där vid mitten av 1900-talet endast eldhus (alltså inga stugor) funnos?
8. Voro slogbodarna timrade, eller voro de enkla gapskjul? Beskriv i detalj väggarnas konstruktion för varje bygd!
9. Skottade man upp mullbänk både på grundens inre och på dess yttre sida? Skilde man möjligen på mullbänk och mullvarp?

23. Känner man till murbruk utan kalk (lerbruk)? Hur tillreddes det? I vilka murar kunde det användas?

24. Hur skilde man i benämningen på 'den lave (lår) i vilken murbruk blandades till' och 'den lave (lår) i vilken muraren förvarade färdigt murbruk'?

25. Är ordet kalkband känt? Vad avsågs därmed?

26. Hur pass vanlig var spismur i fähuset? Hur var den placerad i fähuset (i en vrå? mitt på den ena långväggen?)? Är bakugn i fähuset känd? Räkna upp alla kända fall! Bodde i alla dessa fall gårdens folk i fähuset? Hur var spismuren mitt på fähusets ena långvägg byggd (nisch? pannmur?)?

27. Hur var muren byggd i höstuga? kvarnstuga? sågstuga? Med enbart letad natursten ända upp till rökfångstet? Hur var murbruket då beskaffat? Äro dylika primitiva murar kända även från fäbodstugor?

28. Känner man något exempel på, att bakugnen i boningshus eller i bakstuga placerats i kammaren?

29. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordningen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkkåve) som en byggnad känd?

30. Är stuga med endast fyra väggar och ett utrymme känd? Väl endast från hembodarna före 1850?

31. Är särskild lillstuga eller källarstuga känd? Beskriv den!

32. Är fäbodstugan med endast två utrymmen (stuga och mjölk-kammare) känd? Hade den ingång från gaveln (med svale) eller från långsidan? Hur benämndes mjölkkammaren?

33. Beskriv, hur en vanlig enkel stugudörr gjordes (bräder, narar etc.)! Hur såg handtaget ut, hur var det fäst, och hur kallades det? Beskriv dörrens upphängning! Beskriv ett vanligt enkelt fönsterglas i stuga (post, gåtar, spröjsar, bly, glas)! Varifrån fick man fönsterglas? I vilken utsträckning och på vad sätt målades dörrar och fönster?

34. Funnos i spisen i stugan hemma i byn vanligast en eller två stolpar? Hur voro de placerade, hur benämndes de, och hur hängdes kittlarna upp? Är kittelvin (trana) av trä alls känd från stugor hemma i byarna? eller endast från fäbodstugor?

35. Förekom i stugan hemma i byn före 1850: halväng (där väggarna fungerar som två baksidor)? ståndsäng? säng med vägg av bräder både på gaveln och på framsidan? säng, där förlåten ersattes av träluckor?

36. Var hade bordet normalt sin plats i stugan? vid främre långväggen? vid gaveln? vid bakre långväggen? Känner man till ex. på två bord i samma stuga? Hur voro de placerade?

37. Vad menas med säte? Kan ett säte ha rygg? Finns något av orden lillsäte, pall, krack eller kräcka? Beskriv i detalj varje ords betydelse! Skillnad mellan pall och säte?

38. Vilka hyllor funnos normalt i stugan? skålkorg? skedhylla? yxträ? tallrikhylla? handklädeshylla? bokhylla? Beskriv i detalj, hur varje dylik hylla benämndes, hur den såg ut, var den var placerad och hur den var fäst vid väggen! Beskriv också här ej nämnda fönster- och dörrhyllor samt vad som brukade placeras på varje hylla!

39. Beskriv i detalj konstruktionen med takstänger (stänger, rannar, hjälle) dels i ryggåsstuga, dels i stuga med mellantak! Angiv särskilt om åsarna, på vilka stängerna vilade, voro långsgående eller tvärgående! Fanns på spiskåpan någon från den övriga takkonstruktionen fristående hängställning (mallstege, torkstör etc.)?

40. Hade trerumsstugans kammare bakugn? Fönster eller vindöga? Fast inredning? Möblering? Om spismur fanns i kammaren, hurudan var den (vanlig öppen spis eller ett slags öppen kakelugn med två gavlar)?

41. Är i stall sådan anordning känd, att höet lades på en avsats av golvet i häststallet, något högre än det övriga golvet?

42. I hur stor del av fähusen i byn fanns spismur i meddelarens barndom? I hur stor del av fähusen fanns mellantak (undertak) etc.? Varav utgjordes fyllningen på mellantaket? Vartill användes vinden, och hur benämndes den? Förekom det, att småkreaturen, särskilt getterna, hystes på vinden?

43. Förekom det i någon gård, att man på vintern utom kofähuset använde ett särskilt småkreatursfähus? särskilt tackfähus? särskilt getfähus? Vilken var inredningen i dessa särskilda fähus? Användes fristående foderkorg?

44. Är tarre (lave, hjälle, högsäng) i fähuset känd? Beskriv

i detalj dess anordning! Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på dem? Varav bestodo bäddarna?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R I.

O r e.

1. Undersök och beskriv i detalj anordningen med flera (hur många högst?) kyor framför varje fähus i fäbodarna? Vad menas med dretkya? Gör om möjligt några enkla planritningar av fähus med olika antal kyor! Finnas på detta område några tydliga skillnader mellan Ore och Boda?

2. Vilka hus funnos normalt i ett fäbodställe i Ore? Störhus? Kofähus? Små kreatursfähus? Höbod? Trösklada? Stall? Härbre? Torkstuga? Kvarn?

3. Tag i Östanvik reda på gruppen av potatiskällare på en gemensam plats mitt i byn! Hur kallades denna plats (vallen, torget)? Synas tomter efter flera källare än de, som nu stå där? Gör en liten planritning av hela platsen med gamla tillfartsvägar och källarna!

4. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordningen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkåve) som en byggnad känd?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R.

Orsa.

1. Vilka hus stodo (vid storskiftet) vanligast i samma länga som stugan? Vedbod och stall? Vedbod och redskapsbod? Lider och fähus? Försök få verklig statistik för någon större by. Gör detaljundersökning t.ex. i Maggås!
2. Giv ex. på byggnader (utom fähuslider och foderhus), som stodo i samma länga som fähuset!
3. Hur voro fähusen i långbodarna grupperade? Vid och omkring en fähusbacke? I rad med gemensam kya framför dörrarna? Alldeles oregelbundet? Med särskild kya framför varje fähus? Lågo somliga fähus helt och hållet ute på fähusbacken, alltså utan förbindelse med gårdesgården omkring vallen?
4. Då eldhus (sters) fanns, hur låg det i förhållande till mjölkstugan? Om flera stugor funnos på vallen, förekom det, att de voro placerade i rad? Förekom eldstad (kokstad) framför varje stuga? Vilka hänsyn voro de bestämmande vid placering inne på långfäbodtåkten av eldhus? stuga? mjölkstuga? lada?
5. Vilka olika byggnader funnos i ett långfäbodställe i Orsa? Stuga (enrums-)? Eldhus? Kofähus (någonsin gemensamt för 2 gårdar? för 3 gårdar? för hela gässellaget? för hela bodlaget)? Små- kreatursfähus (samma frågor som om kofähuset)? Mjölkstuga? Lada (gemensam)? Stall? Härbre? Mesbod? Höstuga? Minns man i någon by något långfäbodställe, där vid mitten av 1800-talet endast eldhus (alltså inga stugor) funnos? Funnos, såsom uppgivits, inga småkreatursfähus (getfähus) i långfäbodarna i Orsa?
6. Sök reda på (i flera olika byar) alla kända fall av, att kölbodar stått sammanparade två och två eller kanske tre tillsammans! Redogör i detalj för, hur bodarna stodo i förhållande till varandra! Hade två bodar i vissa fall en gemensam vägg? Varav bestod denna vägg? Äro orden dubbelbod och tvebod kända? Finns någon dylik anläggning kvar i sådant skick, att den kan ritas eller fotograferas?
7. Voro slogbodarna timrade, eller voro de enkla gapskjul? Beskriv i detalj väggarnas konstruktion för varje bygd!
8. Skottade man upp mullbänk både på grundens inre och på

dess yttre sida? Skilde man möjligen på mullbänk och mullvarp?

9. Är skavning av rundtimmer känd? Kanske i härbren? Hurudan skave användes?

10. Vilka hus bilades, och vilka byggdes av rundtimmer? Skedde bilningen 1) före själva timringsarbetet? 2) sedan stocken timrats fast? 3) för hela väggen i ett sammanhang efter hela timringsarbetet?

11. Förekom användning av halvkluvna stockar (klovor, klyftor) i st.f. timmer i väggar? I vilka hus? fähus? lada? slogbod? andra?

12. Brukade man eller brukade man ej först tjära upp stugan i skogen? Vilka moment i timringsarbetet bortfölla vid denna förberedande timring? tak? dörr- och fönsteröppningar? dymlar i väggar-na? bilning av stockarna?

13. Minns man fönsteröppningar utan gåt? När gåt fanns i fönsteröppning, varav bestod den äldst?

14. Minns man, att stugor timrats upp fullkomligt utan hjälp av ställningar? Hur betedde man sig då i fråga om de övre varven? Till vilka andra hus än stugor användes ställningar?

15. Saknade stallet golv? Gällde detta både häststallet och stillrummet? Om golv fanns, varav bestod det? På vilka sätt var det enklare än ett stuggolv?

16. Är klyvning av timret till fähusväggar känd? Hemma i byarna? Endast i fäbodarna? Vad anser man om orsaken till, att kluvet timmer användes? Varför just i fähusets väggar?

17. Användes under ladugolv en mellanvase eller ingen vase alls? Dymlade man i ladugolv ihop golvtelnarna eller ej?

18. Beskriv i detalj dörröppningen till en för bygden typisk ängslada! Gåt? Kapitel el. dyl.? Hur stängdes öppningen?

19. Känner man till något hus (alltså ej dyngstadsbalk), där skiftesverk använts? Försök få se huset, och beskriv skiftesverket, med benämningar på stolpar, skårer och bräder!

20. Känner man till spismur alldeles utan tegel eller med tegel endast i eldvrån? i by? i fäbodar? i stuga? i fähus? varav bestod i en dylik mur eldhärden? varav eldstadens bakväggar? hur fogades murens gråstenar samman? Hur ordnade man bakningen i gårdar, där enbart gråstensmur fanns?

20 a. Var pannmur känd före 1850? Var den murad i fähuset? i bakstugan?

21. Känner man till murbruk utan kalk (lerbruk)? Hur tillreddes det? I vilka murar kunde det användas?

22. Hur skilde man i benämningen på 'den lave (lår) i vilken murbruk blandades till' och 'den lave (lår) i vilken muraren förvarade färdigt murbruk'?

23. Är ordet kalkband känt? Vad avsågs därmed?

24. Hur pass vanlig var spismur i fähuset? Hur var den placerad i fähuset (i en vrå? mitt på den ena långväggen)? Är bakugn i fähuset känd? Räkna upp alla kända fall! Bodde i alla dessa fall gårdens folk i fähuset? Hur var spismuren mitt på fähusets ena långvägg byggd (nisch? pannmur)?

25. Hur var muren byggd i höstuga? kvarnstuga? sågstuga? Med enbart letad natursten ända upp till rökfånget? Hur var murbruket då beskaffat? Äro dylika primitiva murar kända även från fäbodstugor?

26. Känner man något exempel på, att bakugnen i boningshus eller i bakstuga placerats i kammaren.

27. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordningen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkkåve) som en byggnad känd?

28. Är stuga med endast fyra väggar och ett utrymme känd? Väl endast från hembodarna före 1850?

29. Är fäbodstugan med endast två utrymmen (stuga och mjölk-kammare) känd? Hade den ingång från gaveln (med svale) eller från långsidan? Hur benämndes mjölkkammaren?

30. Beskriv, hur en vanlig enkel stugudörr gjordes (bräder, narar etc.)! Hur såg handtaget ut, hur var det fäst, och hur kallades det? Beskriv dörrens upphängning! Beskriv ett vanligt enkelt fönsterglas i stuga (post, gåtar, spröjsar, bly, glas)! Varifrån fick man fönsterglas? I vilken utsträckning och på vad sätt målades dörrar och fönster?

31. Funnos i spisen i stugan hemma i byn vanligast en eller två stolpar? Hur voro de placerade, hur benämndes de, och hur hängdes kittlarna upp? Är kittelvind (trana) av trä alls känd från stugor hemma i byarna? eller endast från fäbodstugor?

32. Förekom i stugan hemma i byn före 1850: halväng (där väggarna fungerar som två baksidor)? ståndsäng? säng med vägg av bräder både på gaveln och på framsidan? säng, där förlåten ersatts av träluckor?

33. Var hade bordet normalt sin plats i stugan? vid främre långväggen? vid gaveln? vid bakre långväggen? Känner man till ex. på två bord i samma stuga? Hur voro de placerade?

34. Vad menas med säte? Kan ett säte ha rygg? Finns något av orden lillsäte, pall, krack eller kräcka? Beskriv i detalj varje ords betydelse! Skillnad mellan pall och säte?

35. Vilka hyllor funnos normalt i stugan? skålkorg? skedhylla? yxträ? tallrikhylla? handklädeshylla? bokhylla? Beskriv i detalj, hur varje dylik hylla benämndes, hur den såg ut, var den var placerad och hur den var fäst vid väggen! Beskriv också här ej nämnda fönster- och dörrhyllor samt vad som brukade placeras på varje hylla!

36. Beskriv i detalj konstruktionen med takstänger (stänger, rannar, hjälle) dels i ryggåsstuga, dels i stuga med mellantak! Angiv särskilt om åsarna, på vilka stängerna vilade, voro långsgående eller tvärgående! Fanns på spiskåpan någon från den övriga takkonstruktionen fristående hängställning (mallstege, torkstör etc.)?

37. Hade trerumsstugans kammare bakugn? Fönster eller vindöga? Fast inredning? Möblering? Om spismur fanns i kammaren, hurdan var den (vanlig öppen spis eller ett slags öppen kakelugn med två gavlar)?

38. Beskriv inredningen av en vanlig trerummig fäbodstuga med mjölkåve, och gör en med sifferhänvisningar försedd plan av stugan!

39. Är i stall sådan anordning känd, att höet lades på en avsats av golvet i häststallet, något högre än det övriga golvet?

40. I hur stor del av fähusen i byn fanns spismur i meddelarens barndom? I hur stor del av fähusen fanns mellantak (undertak) etc.? Varav utgjordes fyllningen på mellantaket? Vartill användes vinden, och hur benämndes den? Förekom det, att småkreaturen, särskilt getterna, hystes på vinden?

41. Förekom det i någon gård, att man på vintern utom kofä-

huset använde ett särskilt småkreatursfähus? särskilt tackfähus? särskilt getfähus? Vilken var inredningen i dessa särskilda fähus? Användes fristående foderkorg?

42. Är tarre (lave, hjälle, högsäng) i fähuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på den? Varav bestodo bäddarna?

B Y G G N A D E R I.

S i l j a n s n ä s.

1. Hur voro fähusen i långbodarna grupperade? Vid och omkring en fähusbacke? I rad med gemensam kya framför dörrarna? Alldeles oregelbundet? Med särskild kya framför varje fähus? Lågo somliga fähus helt och hållet ute på fähusbacken, alltså utan förbindelse med gårdesgården omkring vallen?

2. Då eldhus (sters) fanns, hur låg det i förhållande till mjölkstugan? Om flera stugor funnos på vallen, förekom det, att de voro placerade i rad? Förekom eldstad (kokstad) framför varje stuga? Vilka hänsyn voro de bestämmande vid placering inne på långfäbodtälkten av eldhus? stuga? mjölkstuga? lada?

3. Vilka olika byggnader funnos i ett långfäbodställe i Siljansnäs? Stuga (enrums-?)? Eldhus? Kofähus (någonsin gemensamt för 2 gårdar? för 3 gårdar? för hela gässellaget? för hela bodlaget?)? Små kreatursfähus (samma frågor som om kofähuset)? Mjölkstuga? Lada (gemensam?)? Stall? Härbre? Mesbod? Höstuga? Minns man i någon by något långfäbodställe, där vid mitten av 1800-talet endast eldhus (alltså inga stugor) funnos?

4. Vilka hus bilades, och vilka byggdes av rundtimmer? Skedde bilningen 1) före själva timringsarbetet? 2) sedan stocken timrats fast? 3) för hela väggen i ett sammanhang efter hela timringsarbetet?

5. Förekom användning av halvkluvna stockar (klover, klyftor) i st.f. timmer i väggar? I vilka hus? fähus? lada? slobod? andra?

5. Brukade man eller brukade man ej först timra upp stugan i skogen? Vilka moment i timringsarbetet bortföll vid denna förberedande timring? tak? dörr- och fönsteröppningar? dymlar i väggarna? bilning av stockarna?

6. Minns man fönsteröppningar utan gåt? När gåt fanns i fönsteröppning, varav bestod den äldst?

7. Minns man, att stugor timrats upp fullkomligt utan hjälp av ställningar? Hur betedde man sig då i fråga om de övre varven? Till vilka andra hus än stugor användes ställningar?

8. Saknade stallet golv? Gällde detta både häststallet och stillrummet? Om golv fanns, varav bestod det? På vilka sätt var

det enklare än ett stuggolv?

9. Är klyvning av timret till fähusväggar känd? Hemma i byarna? Endast i fäbodarna? Vad anser man om orsaken till, att klivet timmer användes? Varför just i fähusets väggar?

10. Användes under ladugoly en mellanvase eller ingen vase alls? Dymlade man i ladugoly ihop golvtelnarna eller ej?

11. Beskriv i detalj dörröppningen till en för bygden typisk ängslada! Gåt? Kapitel el. dyl.? Hur stängdes öppningen?

12. Känner man till något hus (alltså ej dyngstadsbalk), där skiftesverk använts? Försök få se huset, och beskriv skiftesverket, med benämningar på stolpar, skåror och bräder!

13. Känner man till spismur alldeles utan tegel eller med tegel endast i eldvrån? i by? i fäbodar? i stuga? i fähus? varav bestod i en dylik mur eldhärden? varav eldstadens bakväggar? hur fogades murens gråstenar samman? Hur ordnade man bakningen i gårdar, där enbart gråstensmur fanns?

14. Var pannmur känd före 1850? Var den murad i fähuset? i bakstugan?

15. Känner man till murbruk utan kalk (lerbruk)? Hur tillreddes det? I vilka murar kunde det användas?

16. Hur skilde man i benämningen på 'den lave (lår) i vilken murbruk blandades till' och 'den lave (lår) i vilken muraren förvarade färdigt murbruk'?

17. Hur benämndes den stora träklubba, med vilken man bearbetade murbruket?

18. Är ordet kalkband känt? Vad avsågs därmed?

19. Hur pass vanlig var spismur i fähuset? Hur var den placerad i fähuset (i en vrå? mitt på den ena långväggen)? Är bakugn i fähuset känd? Räkna upp alla kända fall! Bodde i alla dessa fall gårdens folk i fähuset? Hur var spismuren mitt på fähusets ena långvägg byggd (nisch? pannmur)?

20. Hur var muren byggd i höstuga? kvarnstuga? sågstuga? Med enbart letad natursten ända upp till rökfånget? Hur var murbruket då beskaffat? Äro dylika primitiva murar kända även från fäbodstugor?

21. Känner man något exempel på, att bakugnen i boningshus eller i bakstuga placerats i kammaren?

22. Ha slätterktugor förekommit? På vad slags slogar? Var det enrumstugor?

23. Är särskild lillstuga eller källarstuga känd? Beskriv den!

24. Är fäbodstugan med endast två utrymmen (stuga och mjölkammare) känd? Hade den ingång från gaveln (med svale) eller från långsidan? Hur benämndes mjölkammaren?

25. Beskriv, hur en vanlig enkel stugudörr gjordes (bräder, narrer etc.)! Hur såg handtaget ut, hur var det fäst, och hur kallades det? Beskriv dörrens upphängning! Beskriv ett vanligt enkelt fönsterglas i stuga (post, gåtar, spröjsar, bly, glas)! Varifrån fik man fönsterglas? I vilken utsträckning och på vad sätt målades dörrar och fönster?

26. Funnos i spisen i stugan hemma i byn vanligast en eller två stolpar? Hur voro de placerade, hur benämndes de, och hur hängdes kittlarna upp? Är kittelvin (trana) av trä alls känd från stugor hemma i byarna? eller endast från fäbodstugor?

27. Förekom i stugan hemma i byn före 1850: halvsäng (där väggarna fungera som två baksidor)? ståndsäng? säng med vägg av bräder både på gaveln och på framsidan? säng, där förlåten ersatts av träluckor?

28. Var hade bordet normalt sin plats i stugan? vid främre långväggen? vid gaveln? vid bakre långväggen? Känner man till ex. på två bord i samma stuga? Hur voro de placerade?

29. Vad menas med säte? Kan ett säte ha rygg? Finns något av orden lillsäte, pall, krack eller kräcka? Beskriv i detalj varje ords betydelse! Skillnad mellan pall och säte?

30. Vilka hyllor funnos normalt i stugan? skålkorg? skedhylla? yxträ? tallrikhylla? handklädeshylla? bokhylla? Beskriv i detalj, hur varje dylik hylla benämndes, hur den såg ut, var den var placerad och hur den var fäst vid väggen! Beskriv också här ej nämnda fönster- och dörrhyllor samt vad som brukade placeras på varje hylla!

31. Beskriv i detalj konstruktionen med takstänger (stänger, rannar, hjärle) dels i ryggåsstuga, dels i stuga med mellantak! Angiv särskilt om åsarna, på vilka stängerna vilade, voro långsgående eller tvärgående! Fanns på spiskåpan någon från den övriga konstruktionen fristående hängställning (mallstege, torkstör etc.)?

32. Hade trerumsstugans kammare bakugn? Fönster eller vindöga? Fast inredning? Möblering? Om spismur fanns i kammaren, hurudan

var den (vanlig öppen spis eller ett slags öppen kakelugn med två gavlur)?

33. Där parstuga förekom, hur var anderstugan (klädstugan) inredd (obs. även spisen och takstängerna)?

34. Är i stall sådan anordning känd, att höet lades på en avsats av golvet i häststallet, något högre än det övriga golvet?

35. I hur stor del av fåhusen i byn fanns spismur i meddelarens barndom? I hur stor del av fåhusen fanns mellantak (undertak) etc.? Varav utgjordes fyllningen på mellantaket? Vartill användes vinden, och hur benämndes den? Förekom det, att småkreaturen, särskilt getterna, hystes på vinden?

36. Förekom det i någon gård, att man på vintern utom kofåhuset använde ett särskilt småkreatursfåhus? särskilt tackfåhus? särskilt getfåhus? Vilken var inredningen i dessa särskilda fåhus? Användes fristående foderkorg?

37. Är tarre (lave, hjälle, högsäng) i fåhuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på den? Varav bestodo bäddarna?

meddelande. 12/9 41
utarb. av L.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R I.

S o l l e r ö n.

1. Minns man något om port eller skåle av två korta takfall, utgörande ingång till gårdsplanen? Finns någon dylik anordning kvar?

2. Är tarre (lave, hjärle, högsäng) i fåhuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på dem? Varav bestodo bäddarna?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R I.

V e n j a n.

1. Minns man fäbodställen (hem-), där ingen särskild fålla fanns framför fähuset, utan där alltså dettas dörr vette direkt mot utmarken (fähusbacken)?

2. Är stuga med endast fyra väggar och ett utrymme känd? Väl endast från hembodarna före 1850?

3. Är tarre (lave, hjulle, högsäng) i fähuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på den? Varav bestodo bäddarna?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R.

Våmhus.

1. Ingingo fähusen i hembodarna i gårdsanläggningen, eller lågo de samlade vid gårdsgården? På hur många ställen inom en och samma hembodtäkt kunde en gård ha tjägar?
2. Minns man fäbodställen (hem-), där ingen särskild fålla fanns framför fähuset, utan där alltså dettas dörr vette direkt mot utmarken (fähusbacken)?
3. När golvade man stugan? Före eller efter timring av rös-tet? Före eller efter takningen?
4. Voro bänkarna (lavarna) i eldhuset lika breda eller olika breda? Funnos båda anordningarna inom socknen? Bestodo lavarna av 2 - 3 kluvor, eller voro de helt smala sittbänkar? Fanns lave även vid gaveln mitt emot dörren? Hur bred var den? Är anordnin-gen med eldhus och mjölkbod (mjölkstuga, mjölkkäve) som en bygg-nad känd?
5. Är stuga med endast fyra väggar och ett utrymme känd? Väl endast från hembodarna före 1850?
6. Funnos i spisen i stugan hemma i byn vanligast en eller två stolpar? Hur voro de placerade, hur benämndes de, och hur hängdes kittlarna upp? Är kittelvin (trana) av trä alls känd från stugor hemma i byarna? eller endast från fäbodstugor?
7. Förekom i stugan hemma i byn före 1850: halv-säng (där väggarna fungerar som två baksidor)? ståndsäng? säng med vägg av bräder både på gaveln och på framsidan? säng, där förlåten er-satts av träluckor?
8. Var hade bordet normalt sin plats i stugan? vid främre långväggen? vid gaveln? vid bakre långväggen? Känner man till ex. på två bord i samma stuga? Hur voro de placerade?
9. Vad menas med säte? Kan ett säte ha rygg? Finns något av orden lillsäte, pall, krack eller kräcka? Beskriv i detalj varje ords betydelse! Skillnad mellan pall och säte?
10. Vilka hyllor funnos normalt i stugan? skålkorg? skedhyl-la? yxträ? tallrikhylla? handklädeshylla? bokhylla? Beskriv i de-talj, hur varje dylik hylla benämndes, hur den såg ut, var den var

placerad och hur den var fäst vid väggen! Beskriv också här ej nämnda fönster- och dörrhyllor samt vad som brukade placeras på varje hylla!

11. Beskriv i detalj konstruktionen med takstänger (stänger, rannar, hjälle) dels i ryggåsstuga, dels i stuga med mellantak! Angiv särskilt om åsarna, på vilka stängerna vilade, voro längsgående eller tvärgående! Fanns på spiskåpan någon från den övriga takkonstruktionen fristående hängställning (mallstege, torkstör etc.)?

12. Hade trerumsstugans kammare bakugn? Fönster eller vindöga? Fast inredning? Möblering? Om spismur fanns i kammaren, hurudan var den (vanlig öppen spis eller ett slags öppen kakelugn med två gavlar)?

13. I hur stor del av fähusen i byn fanns spismur i meddelarens barndom? I hur stor del av fähusen fanns mellantak (undertak) etc.? Varav utgjordes fyllningen på mellantaket? Vartill användes vinden, och hur benämndes den? Förekom det, att småkreaturen, särskilt getterna, hystes på vinden?

14. Förekom det i någon gård, att man på vintern utom kofähuset använde ett särskilt småkreatursfähus? särskilt tackfähus? särskilt getfähus? Vilken var inredningen i dessa särskilda fähus? Användes fristående foderkorg?

15. Är tarre (lave, hjälle, högsäng) i fähuset känd? Beskriv i detalj dess anordning? Bestod den av bräder? Vad vilade dessa bräder på? Hur kom man upp på dem? Varav bestodo bäddarna?

manuskripten 1/9 71
Utval. av L.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R I I .

B j u r s å s .

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjärle, skulle) i foderhus o. foderbodar av olika slag? Beskriv den!
2. Fanns säng i något enda härbre? Var i härbret var den i så fall placerad?
3. Vilka rum funnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftbodens inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?

maskinboken den 15/9 41
utarbetad av L.L.

Specialfrågelista rörande

BYGGNADER II.

Järna.

1. Har ria funnits i bygden? Kunna några uppgifter om dess inredning erhållas?

manuskript. den 14/9 81
Utb. av L.H.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R II.

M o r a.

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjälle, skulle) i foderhus o. foderbodur av olika slag? Beskriv den!
2. Fanns säng i något enda härbre? Var i härbret var den i så fall placerad?
3. Vilka rum funnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftbodens inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R II.

O r s a.

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjälle, skulle) i foderhus o. foderbodur av olika slag? Beskriv den!
2. Fanns säng i något enda härbred? Var i härbret var den i så fall placerad?
3. Vilka rum funnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftbodens inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?
4. Har ria funnits i bygden? Kunna några uppgifter om dess inredning erhållas?

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R II.

R ä t t v i k.

1. Är stuga med endast fyra väggar och ett utrymme känd? Väl endast från hembodarna före 1850?
2. Ha slåtterstugor förekommit? På vad slags slogar? Var det enrumsstugor?
3. Är särskild lillstuga eller källarstuga känd? Beskriv den!
4. Är fäbodstugan med endast två utrymmen (stuga och mjölkammare) känd? Hade den ingång från gaveln (med svale) eller från långsidan? Hur benämndes mjölkkammaren?

manuskripten 1/4 41
utarb. av L.L.

Specialfrågelista rörande

BYGGNADER II.

Siljansnäs.

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjälle, skulle) i foderhus o. foderbodur av olika slag? Beskriv den!
2. Fanns säng i något enda härbre? Var i härbret var den i så fall placerad?
3. Vilka rum runnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftbodens inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?

maskintryck 15/9 41
Uttarb. av L.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R II.

V å m h u s.

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjälle, skulle) i foderhus o. foderbodur av olika slag? Beskriv den!
2. Fanns säng i något enda härbre? Var i härbret var den i så fall placerad?
3. Vilka rum funnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftbodens inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?

medlemsbrev 2/9 41
Utfarb. av L.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R II.

Ä p p e l b o.

1. Fanns anordning med inre takstänger (rannar, hjälle, skulle) i foderhus o. foderbodur av olika slag? Beskriv den!

2. Fanns säng i något enda härbre? Var i härbret var den i så fall placerad?

3. Vilka rum funnos i loftboden (loftet, löftet)? Hur användes dessa olika utrymmen? Beskriv särskilt, på vad sätt loftboden inredning och användning skilde sig från härbrets! Fanns eldstad någonsin i loftboden? Fanns inre trappa någonsin i loftboden?

4. Har ria funnits i bygden? Kunna några uppgifter om dess inredning erhållas?

meshröskes riven 15/9 41
Arbet. av L.L.

Specialfrågelista rörande

B Y G G N A D E R I I .

M a l u n g .

1. Har ria funnits i bygden? Kunna några uppgifter om dess inredning erhållas?